

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2019

-1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
-2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
-3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2020

-4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
-5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
-6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

-7 Suunnitelman laatijat
-8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2019

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Tuusniemellä oli asukkaita vuoden lopussa 2477 (vuotta aiemmin 2551). Kokonaismuutos väkiluvussa oli jonkin verran aiempia vuosia jyrkempi. Kolmasosa väestöstä on yli 65-vuotiaita ja ikärakenne on ikääntyvä.

Työllisten määrä kasvoi, joten huoltosuhde kehittyi lievästi positiivisemmaksi edellisvuosiin verrattuna. Kunnan elinvoiman heikkenemisen katkaiseminen ja kääntäminen kasvavalle uralle on koko kunnan tulevaisuuden kannalta keskeinen asia. Tähän asiaan tulee kiinnittää kunnan toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa erityistä huomiota. Kunnan verorahoitus (sekä verotulot että valtionosuudet) alenivat edellisvuodesta. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on kääntynyt nousuun, mutta on edelleen valtakunnan keskiarvoa alempi.

Kunnassa tehtävää hyvinvointityötä on seurannut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä, joka kokoontui viisi kertaa vuoden aikana.

Kokemuksellinen hyvinvointikysely toteutettiin vuonna 2019 koko Pohjois-Savon alueella osana maakunnallista hyvinvointikertomusta. Kyselyyn vastasi yli 80 tuusniemeläistä. Vastausten perusteella tuusniemeläisten kokemuksellista hyvinvointia edesauttavat terveys, terveelliset elämäntavat (erityisesti ravinto, uni, liikunta), lähellä olevat palvelut, harrastusmahdollisuudet, yhteisöllisyys, rauhallinen asuinalue, riittävä toimeentulo ja puhdas luonto. Tuusniemeläiset vastaajat olivat elämäänsä kokonaisuutena tyytyväisiä (keskiarvo 8,24, asteikolla 0-10). Tämä on jonkin enemmän kuin koko Pohjois-Savossa keskimäärin. Erityisen suurta painoarvoa tuusniemeläiset antoivat luonnon ja viheralueiden merkitykselle hyvinvoinnilleen. Muillakin mittareilla tuusniemeläiset pärjäsivät hyvin tyytyväisyysvertailussa. Ainoastaan tyytyväisyydessä omaan terveydentilaan tuusniemeläiset jäivät jonkin verran koko Pohjois-Savon keskiarvoista.

TALOUS JA ELINVOIMA

Talous

Tulot

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Valtionosuudet, % nettokustannuksista

Vuosikate, euroa / asukas

Vuosikate, % poistoista

Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Verotulot, euroa / asukas

Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

Huoltosuhte, demografinen

Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

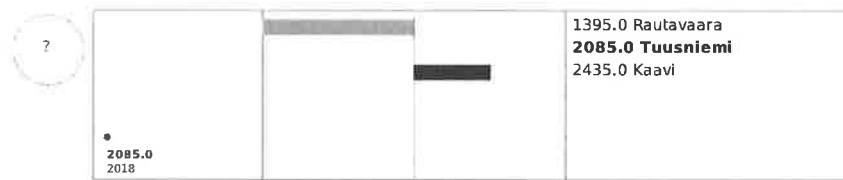
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

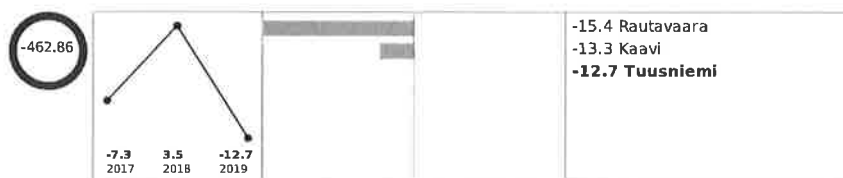
Koulutustasomittain

Väestöennuste 2030

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Elinvoima

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

Työttömät, % työvoimasta

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Työlliset, % väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

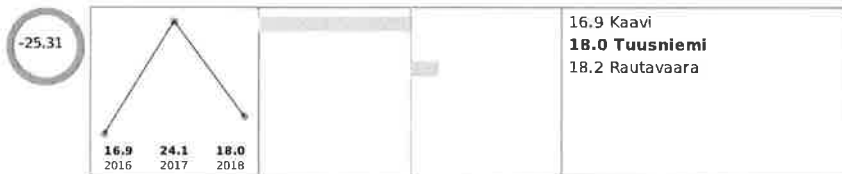
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

TALOUS

Kunnan tilinpäätös oli yli miljoona euroa alijäämäinen. Myös vuosikate oli toista vuotta peräkkäin negatiivinen. Tämän vuoksi vuosikate ei kattanut poistoja eikä lainanlyhennyksiä millään osin. Lainakanta kuitenkin jatkoi laskuaan, koska lainanlyhennykset on saatu tehtyä suunnitelman mukaan, eikä uutta lainaa tarvinnut tilikauden aikana nostaa. Tämä johtui kunnan hyvästä kassatilanteesta, mikä tosin heikkeni vuoden loppua kohti. Lainakanta asukasta kohden jatkoi myös laskuaan kunnan asukasluvun alenemisesta huolimatta. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus jatkui laskevalla kehityksellä ollen selvästi valtakunnan keskiarvoa alempi.

ELINVOIMA

Työttömyyden kehitys oli vuonna 2019 positiivista. Kaikki työttömyyttä kuvaavat indikaattorit jatkoivat alenemistaan vuoteen 2018 nähden. Työttömyys, pitkäaikaistyöttömyys, nuorisotyöttömyys ja rakennetyöttömyys alenivat. Kunnan väestökehitykseen kytkeytyvät elinvoimamittarit osoittavat pääsääntöisesti heikkenevää trendiä. Kunnan asukasluvu jatkoi jo pitkään ollutta laskusuuntaa. Väestön ikärakenne on useita vuosia ollut ikääntyvä ja tämä kehitys jatkui myös vuonna 2019. Työllisten määrä kunnassa hieman kasvoi, joten tällä seikalla oli lievä positiivinen vaikutus huoltosuhteen kehittymiseen edellisvuosiin verrattuna. Kunnan elinvoiman heikkenemisen katkaiseminen ja kääntäminen kasvavalle uralle on koko kunnan tulevaisuuden kannalta keskeinen asia. Tähän asiaan tulee kiinnittää kunnan toiminnan suunnittelussa ja toiminnassa erityistä huomiota.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Kunnan palvelut

Päivähoito

Tuusniemi - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2019

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Koulu

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, joiden sijoituspaikkana laitos, % kaikista kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista (THL)

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

Talous

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

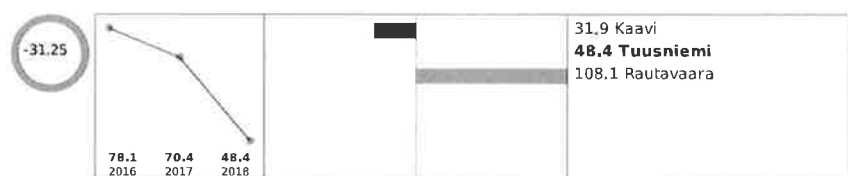
Lapsiperhepalvelujen tulee kohdentua oikeaan aikaan oikeaan tarpeeseen. Viime vuosien tavoitteena on ollut lisätä varhaista tukea ja huolten ja avun tarpeen havaitsemista ja tarjoamista riittävän varhaisessa vaiheessa mm. osana oppilashuoltoa. Indikaattoreissa näkyy, että kasvatus- ja perheneuvonnan määrä on lisääntynyt vuonna 2018 siinä vaiheessa, kun siirryttiin omasta toiminnasta ostopalvelujen käyttöön. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on korkea ja suurin osa sijoitetuista tarvitsee laitoshoidon, mikä tuottaa korkeat kustannukset. Indikaattori kertoo vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrän, mihin sisältyy myös lyhyemmät avohuollon sijoitukset, jotka parhaassa tapauksessa päättyvät kotiin palaamiseen eivätkä pysyvämpään huostaanottoon. Vuoden 2019 aikana ei tehty uusia pidempiaikaisia huostaanottoja. Sijoituksissa tapahtui siirtymää vaativampaan laitoshoitoon. Avohuollon tukiotimina käytettiin perhekuntoutusta ja intensiivistä tehostettua perhetyötä enemmän. Tämä sama suuntaus näkyy terveydenhuollossa lasten ja lapsiperheiden tuen tarpeen lisääntymisenä. Tarvitaan yhä monimuotoisempaa ja vahvempaa tukea. Lapsiperheiden hyvinvoinnissa on hyvin paljon vaihtelua. On paljon perheitä, joissa asiat ovat todella hyvin ja sitten taas vahvana toinen ääripää, jossa on paljon ongelmia. Perheet ovat valmiita ottamaan apua vastaan.

NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Rikoksista syylliseksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Muut palvelut

Talous

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Pääosin nuoret ovat hyvinvoivia ja osaavat ylläpitää kaverisuhteitaan. Laaja-alaisiin terveystarkastuksiin osallistuminen on ollut varsin haasteellista. Aikojen varaamista muistutellaan toistuvasti. Varsin hankalia mielenterveysongelmia näyttäytyy nuorten piirissä sangen paljon. Nuorten harrastusmahdollisuuksien kapeus lisää terveysongelmien riskejä.

TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Tuusniemi - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2019

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Työttömien aktiivointiaste, %

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Muut palvelut

Talous

TYÖKÄISET - Yhteenveto

Työkäisten osalta sosiaalitoimen tavoitteena on ollut pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työllistymisen esteiden poistaminen. Kunnassa on korkea pitkäaikaistyöttömien määrä ja korkea kunnan maksaman työmarkkinatuen määrä. Vuoden 2017-2018 aikana Tuusniemen kunta oli mukana Kuopion seudun työllisyyskokeilussa ja kunnassa oli oma työllisyyskoordinaattori. Vuonna 2019 palattiin tilanteeseen, missä aikuisosiaalityön sosiaalityöntekijä hoiti työllistymistä edistävien palvelujen ja kuntouttavan työtoiminnan koordinoinnin yhdessä TE-toimiston kanssa. ViaDialta alettiin ostamaan sosiaalista kuntoutusta ja kuntouttavaa työtoimintaa tammikuussa 2020. Kunnan työttömyysaste, pitkäaikaistyöttömien määrä ja kunnan maksaman työmarkkinatuen määrä laskivat vuonna 2019 ja tavoitteissa onnistuttiin melko hyvin. Myös työttömien aktivointiaste nousi.

Päihteiden vuoksi vuodeosastolla hoidossa olevien määrä kertoo, että päihdehoidon tarvetta on runsaasti, mutta hoitoon hakeudutaan varsin myöhäisessä riippuvuuden vaiheessa. Vuonna 2019 päihdelaitoshoitoon ei hakeutunut asiakkaita sosiaalitoimen kautta. Sen sijaan päihdekuntoutajat ovat tarvinneet asumispalveluja, koska eivät enää selviyty itsenäisesti asumisesta tai joutuvat asunnottomaksi.

IKÄIHMISET Hyvinvointi

Elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tuusniemi - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2019

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Kääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

Muut palvelut

Talous

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien asukkaiden määrä on pysynyt varsin vakiona. Kotona asuu kuitenkin yhä enemmän paljon palvelua tarvitsevia vanhuksia ja kotipalvelun käyntien määrä on vuosi vuodelta kasvanut. Tehostetun palveluasumisen omien paikkojen määrä ja käyttö on ollut melko vakaata. Jonkin verran jouduttiin vuonna 2019 lisäämään ostopalvelujen määrää, koska omissa palveluissa ei pystytty palvelun tarpeen monimuotoisuuden ja vaativuuden vuoksi tarjoamaan kaikille tarvittavaa asumispalvelua. Omaishoidon tuen saajien määrä on noussut samoin kuin hoidettavuus kasvanut.

Ikääntyneiden sairaalajaksot ovat vähentyneet ja lyhentyneet, vaikka monisairaita vanhuksia on yhä enemmän. Kotiin annettavaan iäkkäiden kuntoutukseen on lisätty voimavaroja sekä tehostettu muistisairauksien diagnostiikkaa sekä varhaista hoidon piiriin pääsemistä.

KAIKKI IKÄRYHMÄT *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Polisiin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

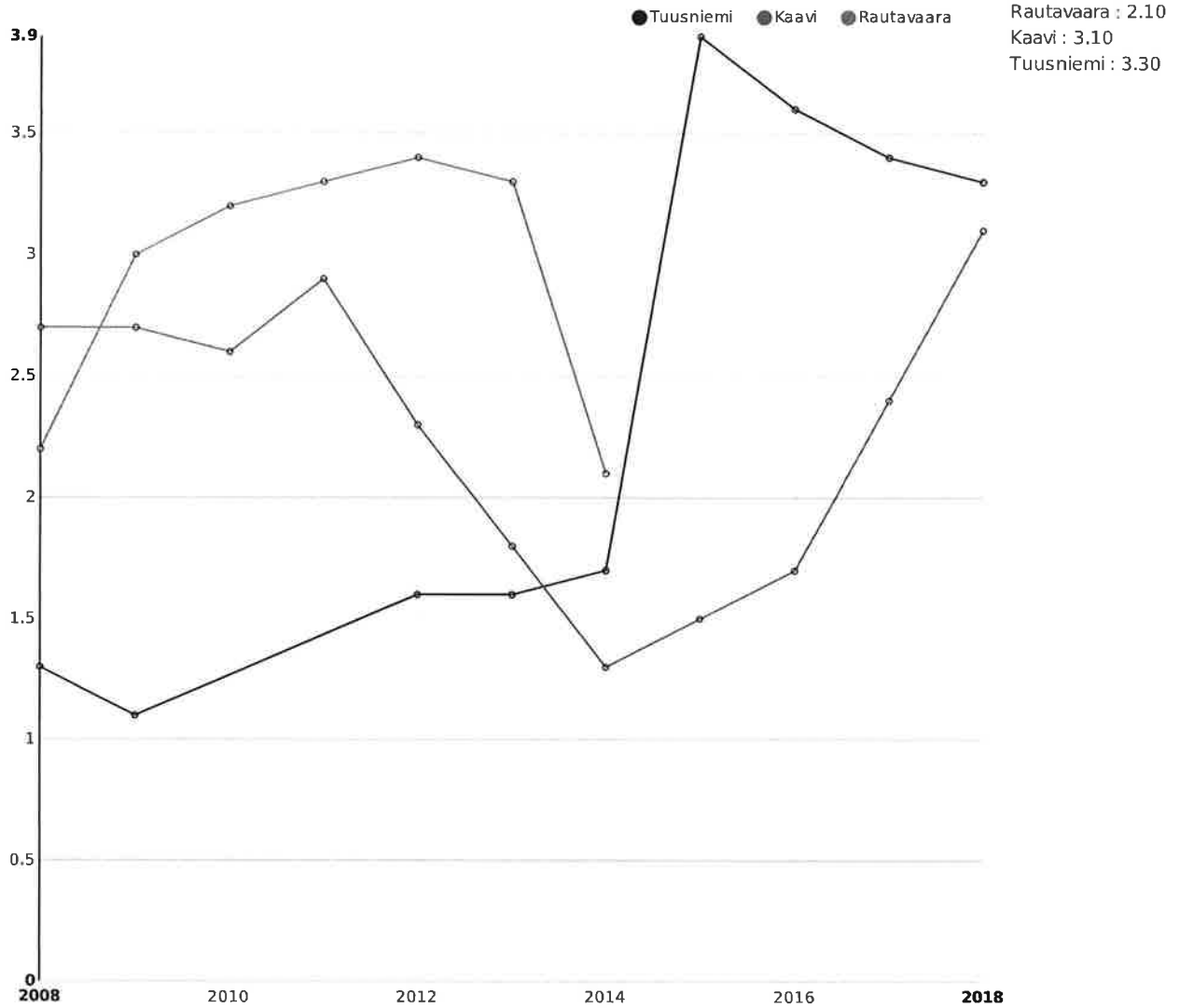
Muut palvelut

Talous

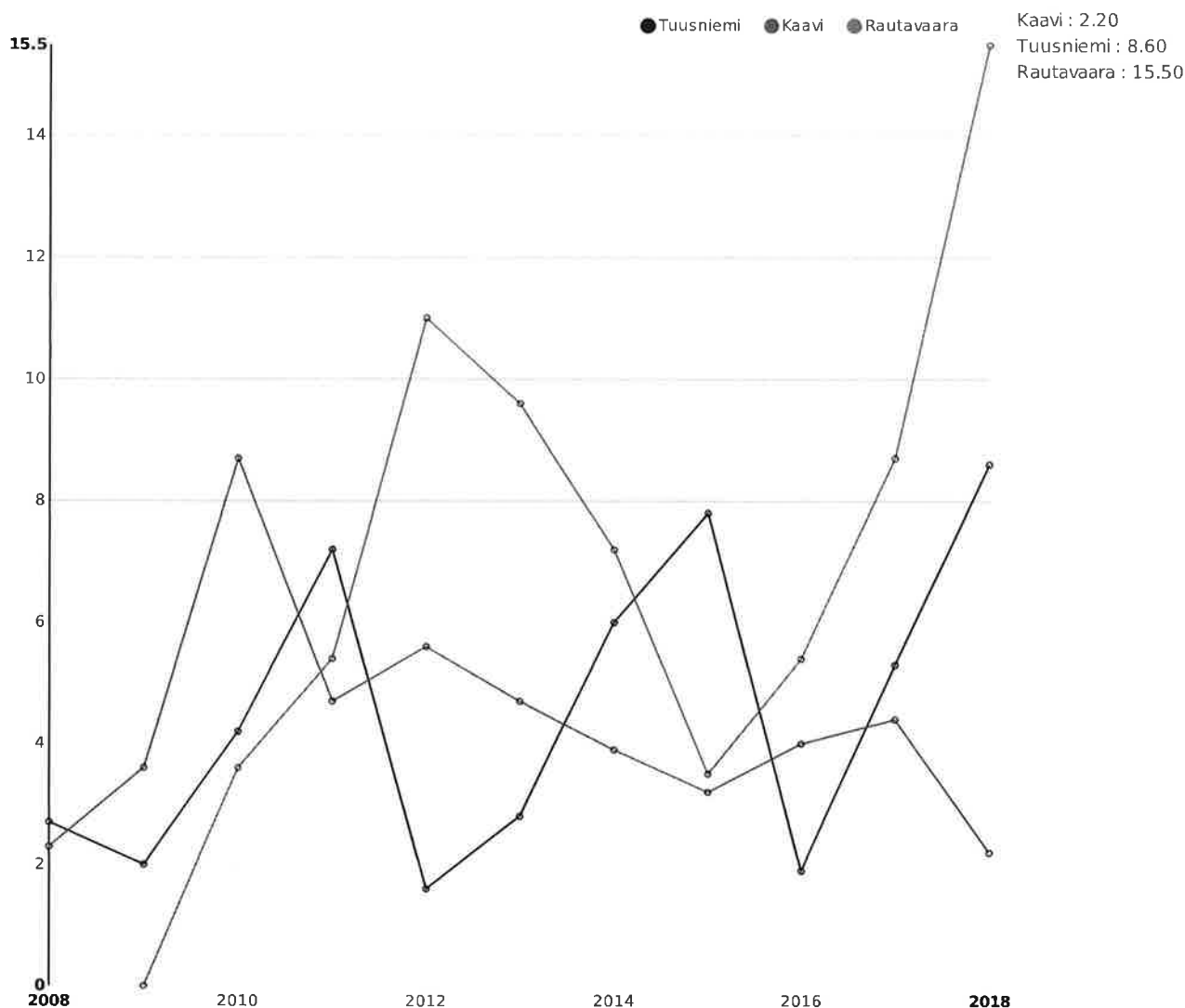
KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Tuusniemi - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2019

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, %
vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Kunnassa tehtävää hyvinvointityötä seuraa monialainen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä. Hyvinvointikertomus tehdään yhteistyössä eri toimialojen kesken.

Tuusniemen kuntastrategian vuosille 2019-2026 painotukset ja niihin vastaaminen: "Tuusniemen kunnassa hyvinvoinnin edistäminen on sitä, että kuntapalvelut tukevat kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tähän tavoitteeseen päästään tarjoamalla toimiva ja turvallinen asuin- ja elinympäristö sekä ohjausta ja virkistystä. Hyvinvoinnin edistäminen on omalta osaltaan jokaisen kunnan työntekijän vastuulla. Työhyvinvoinnilla edistetään työkäisten terveyttä ja turvallisuutta. Päihteettömyyttä edistetään savuttomilla työyhteisöillä, korvaushoidosta tiedottamisella ja asian puheen ottamisella mm. kotikäynneillä. Myös koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytöillä sekä talviliikkakauden torjunnalla ja valaistuksella voidaan vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen kustannuksia. Sähköiseen asiointiin valmistautumista on tuettava ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää tiedottamista ja neuvontapalveluja lisättävä."

"Teknisen toimen vastuulla olevat siisti ja hoidettu ympäristö sekä liikuntapaikat motivoivat liikkumaan. Mahdollisiin sisäilmaongelmiin ja rakenteellisiin kunnostustarpeisiin puututaan välittömästi. Sosiaalitoimen osalta tärkeää on omaishoidon ja kotipalveluiden tukeminen sekä mielenterveytyksen kehittäminen. Sivustystoimissa keskitytään liikuntaan aktivoimiseen niin kouluaikoina kuin vapaa-aikanakin. Korostetaan vanhempien ja nuorten kanssa toimivien aikuisten vastuuta nuorten päihteettömyyden ja liikuntamahdollisuuksien tukemisessa. Vapaa-aikapalvelut jatkaa kampanjointia heijastuminen ja turvalaitteiden käytön sekä aktiivisen liikennevalistuksen osalta. Kansalaisopiston liikunnallista kurssitarjontaa monipuolistetaan ja kolmannen sektorin toimijoita aktivoidaan tekemään laajempaa yhteistyötä kuntalaisten osallisuuden kehittämisessä."

Kaavin koulun ja nuorisotoimen kanssa on myös pidetty tiiviisti yhteyttä ja erityisesti huolehdittu seitsemännelle luokalle siirtyvien oppilaiden ryhmäytymiseen yhtenäiskoulun oppilaitse. Sivustystoimi on myös tehnyt läheistä yhteistyötä kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa. Moniammatillisella yhteistyöllä on edistetty oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja ehkäisty syrjäytymistä.

Yhtenäiskoulu on jatkanut Liikkuva koulu -toimintaa monin tavoin ja tulokset ovat olleet hyviä. Esimerkiksi uuden opetussuunnitelman mukaisessa vuosittaisessa Move-mittauksessa koulun oppilaat saivat maan keskiarvoja selkeästi parempia mittaustuloksia. Liikunnalliset pitkät välitunnit, erilaiset liikunnallisuutta tukevat tapahtumat ja toiminnallisuutta korostavat pedagogiset ratkaisut ovat juurtuneet luonnollisiksi osiksi koulun toimintaa. Tuusniemen lukio on jatkanut Liikkuva lukio -hankettaan, johon on saatu myös tuntuva hankerahoitusta. Liikunnallinen elämäntapa edistää lasten ja nuorten toimintakykyä nyt ja tulevaisuudessa.

Koulujen oppilaskunnat ja tukioppilastoiminta ovat olleet aktiivisia lasten ja nuorten osallistajia. Oppilaille ja opiskelijoille on järjestetty monenlaista toimintaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa koulun ja vapaa-ajan toimintaan. Yhteistoiminta ja kyky vaikuttaa itselle läheisiin asioihin lisäävät yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta.

Terveydenhuollossa on pyritty joustavaan, matalan kynnyksen palveluun ja mutkattomaan yhteistyöhön eri hallintokuntien kanssa. On haettu erilaisia, uusia tapoja toteuttaa terveydenedistämisen palveluja kuntalaisille. Esimerkkinä pihajumppat, joissa jumppatuokiot on viety taloyhtiöiden pihoihin ja käyty kutsumassa asukkaita mukaan. Haastetta palvelujen toteuttamisessa on aiheuttanut virkalääkärien puute.

Kaikille toimialoille on luotu yhteisiä hyvinvointitavoitteita: yksinäisyydentunteen väheneminen, osallisuuden lisääntyminen, syrjäytymisen ehkäisy, turvallisuudentunteen vahvistaminen ja fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen. Lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa 2017-2020 määriteltiin vastaavia tavoitteita ja niihin mittareita.

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Indikaattoritietojen tarkastelu osoittaa, että monia asioita on osattu tehdä hyvin ja epäkohtiin on puututtu. Kehitettävää kuitenkin on etenkin valtakunnallisten suositusten ja ohjeistusten hyödyntämisessä. Haasteena on sisäistää kaikilla hallinnonaloilla hyvinvointityön merkittävyys ja resurssoida siihen riittävästi.

Tuusniemen kunnassa on korkea kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä suhteessa lasten määrään. Sosiaalitoimessa on lisätty perheneuvolatyötä, lapsiperheiden perhetyötä ja kotipalvelua. Myös koulukuraattorityötä ja lastensuojelun sosiaalityötä on tehty paneutuvammin vuoden 2017 jälkeen, kun sosiaalityöntekijä vakinaistettiin lapsiperhepalvelujen työhön. Psykologipalveluja on moninkertaistettu aiempaan verrattuna. Lapsiperhepalvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi on pystyttävä tekemään yhä asiakaslähtöisempää ja vanhemmat ja perheet mukaan ottavaa monialaista työtä koulun oppilashuollossa sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Työn kehittämisen pitkäjänteisyyttä on haitannut sosiaalityöntekijöiden tiheä vaihtuvuus. Erityisesti lasten harrastusmahdollisuuksiin ja perheiden tukemiseen harrastuksiin aktivoinnissa tulisi saada panostusta perheiden ja kolmannen sektorin toimin. Kunnassa on suunnitteilla lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

Vuoden 2019 aikana työllisyyskehitys oli positiivista ja työttömyys ml. pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys aleni. Yhteistyö ViaDian ja TE-toimiston kanssa on ollut tavoitteellista ja rakentavaa. On toivottavaa, että ViaDian palvelusopimusta kuntouttavan työvoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen ostamisesta voidaan jatkaa kahden vuoden uudella sopimuksella vuosille 2021 - 2022.

Tuusniemen väestö ikääntyy nopeasti ja syntyvyys on alhainen. Tämä kehitys haastaa palvelujen järjestämistapoja voimakkaasti. Painopiste siirtyy lasten -ja nuorten kanssa tehtävästä työstä yhä enemmän ikääntyneisiin. Väestön ikääntyessä muistisairauksien esiintyvyys kasvaa ja tähän liittyvää hyvinvointia on tuettu mm. muistikerholla ja erilaisilla liikunnallisilla ryhmillä. Tällä toiminnalla tuetaan jatkossakin ikääntyneiden kotona asumista mahdollisimman pitkälle. Eri toimijatahojen hyvä yhteistyö ja lisääntyneet toiminnot ovat osoittautuneet hyvin tätä tavoitetta tukeviksi. Tulevaisuudessakin tarvitaan tiivistä eri tahojen yhteistyötä ja ennaltaehkäisevää näkökulmaa. Tähän yhteistyöhön pyritään yhä enemmän saamaan mukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin toimijoita.

Vastuun ottaminen omasta hyvinvoinnista korostuu nyky-yhteiskunnassa. Tämä haastaa mm. työllistämistä ja työllistymistä Tuusniemellä. Asiakkaita ohjataan yhä enemmän myös seuraamaan omaa hyvinvointiaan ja toimimaan sen edistämiseksi mm. kotikuntoutuksen menetelmin. Tavoitteena on antaa ihmisille kimmoke huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Tuusniemen hyvinvointikertomuksen rakennetta on muokattu ja yksinkertaistettu. Sellaisia indikaattoreita, joista ei ole kerätty tietoa, on jätetty pois. Lisäksi mukaan otetaan jatkossa uusia indikaattoreita, joiden keräämisestä kunta vastaa itse, kuten terveyden kannalta riittävästi liikkuvien määrä sekä kuntalaisten tyytyväisyys liikunta- ja kulttuuripalveluihin.

Tämän kattavamman hyvinvointikertomuksen lisäksi tehdään jatkossa myös lyhyempi versio, johon on tiivistetty vain kaikkein keskeisimmät indikaattoritiedot, huomiot ja johtopäätökset.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2020

Erillisiä, yhdelle vuodelle tehtyjä hyvinvointitavoitteita ei ole laadittu. Noudatetaan valtuuston hyväksymää hyvinvointisuunnitelmaa 2017-2020, jossa hyvinvointitavoitteita tarkastellaan ikäryhmittäin (lapset ja lapsiperheet, työikäiset ja ikäihmiset). Kaikille toimialoille tavoitteet ovat samat: - Osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen - Turvallisuuden edistäminen - Toimintakyvyn edistäminen

Tulevan soteuudistuksen ja muiden hallitusohjelmakirjausten vaikutuksia kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluihin ei vielä osata ennakoita. Asioita ja toimintoja kehitetään jatkuvasti itsenäisen kunnan näkökulmasta. Seuraavan talousarvion teon yhteydessä huomioidaan aiempaa tarkemmin hyvinvointiin liittyvät näkökulmat.

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Tuusniemen kuntastrategia on laadittu vuosille 2019-2026. Tuusniemen kunnan missio eli tehtävä on luoda elinvoimaa ja hyvinvointia, joilla kunta menestyy kuntamurroksessa. Strategian arvot ovat rohkeus ja rakkaus. Uudistamme tarvittavilta osin rohkeasti palveluamme ja hyödynnämme palvelumuotoiluin keinoja kuntalaisten palvelujen kehittämiseksi. Palvelutuotannon organisoinnissa otamme huomioon kylien, kolmannen sektorin ja järjestöjen näkemykset. Varmistamme palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden kaikille kuntalaisille. Vahvistamme digitalisointia kunnan palveluissa. Satsaamme aktivoivaan ja osallistavaan toimintaan myös kuntalaisten keskuudessa ja tarjoamme kuntalaisille riittävästi vaikuttamiskanavia.

Tuusniemen kunnassa hyvinvoinnin edistäminen on sitä, että kuntapalvelut tukevat kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tähän tavoitteeseen päästään tarjoamalla toimiva ja turvallinen asuin- ja elinympäristö sekä ohjausta ja virkistystä. Tuusniemellä kaikenikäisillä kuntalaisilla on mahdollisuus hyvään elämään turvallisessa ja luonnonmukaisessa ympäristössä laadukkaiden palveluiden äärellä. Asukkaiden omaehtoisen terveyden edistämisen vahvistaminen on tärkeää. Toimintaa tuemme mahdollistamalla asukkaille monipuoliset liikunta- ja kokoontumispaikat, sekä tähän toimintaan järjestetään tarvittava ohjaus taloudellisten resurssien rajoissa. Kokonaisvaltainen hyvinvointi koostuu terveyteen vaikuttavista tekijöistä kuten ilman puhtaudesta ja veden laadusta sekä yhdyskuntarakenteen tasapainoisuudesta, turvallisuudesta, viihtyvyydestä ja sosiaalisista kontakteista. Huomiota tulee kiinnittää myös esteettömyyteen, joka tukee itsenäistä elämää ja osallisuutta yhteiskunnassa. Tuusniemellä

- Hyvinvointi kasvaa ja huono-osaisuus vähenee
- Työttömyysaste kunnassa alenee nykyisestä 14 %:sta vähintään kulloiseenkin maakunnalliseen keskiarvoon.
- Huoltosuhde pienenee ja kunnassa on aikaisempaa enemmän lapsiperheitä
- Työkyvyttömyyseläkkeen saajien määrä kunnassa laskee yöntekijöiden tyytyväisyys ja innostus ovat hyvällä tasolla.

Kunnan henkilöstön työhyvinvointi paranee

- Tyytyväiset kuntalaiset, yrittäjät ja kesäasukkaat.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat

Sote -valmisteluun liittyvät kärkihankkeet joissa olemme olleet mukana: I&O, Lape, ja maakunnallinen Hyvinvointi. Liikenneturvallisuussuunnitelma. Tuusniemen maaseutuohjelma. Koulun oppilashuoltosuunnitelma (päivitetään vuosittain). Perhepalveluopas lapsiperheille. Päihde- ja mielenterveysstrategia.

6 Hyvinvointisuunnitelma

Laaja hyvinvointikertomus vuosille 2017-2020 hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa 2017. Tuusniemen kuntastrategia vuosille 2019-2026 hyväksyttiin valtuustossa 17.9.2018.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7 Suunnitelman laatijat

Kunnanhallituksen nimeämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä:

Jorma Voutilainen (puheenjohtaja, kunnanhallituksen edustaja)

Anu Lindroos (terveyspalveluiden edustaja, osastonhoitaja)

Timo Kiviluoma (kunnanjohtaja)

Janne Karttunen (sivistyspalveluiden edustaja, rehtori)

Paula Rissanen (teknisen toimen edustaja, tekninen johtaja)

Maija-Leena Räsänen (kolmannen sektorin edustaja)

Eeva Seppänen (sosiaalitoimen edustaja, sosiaalijohtaja)

Sirpa Hartojoki (hallintojohtaja)

8 Suunnitelman hyväksyminen